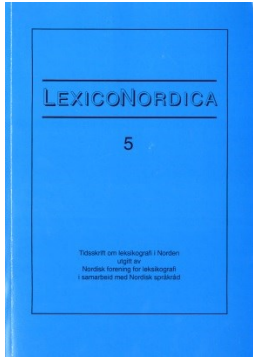

LexicoNordica

Forfatter:	Franziskus Geeb	
Anmeldt værk:	Christer Laurén, Johan Myking og Heribert Picht. 1997. <i>Terminologi som vetenskapsgren</i> . Lund: Studentlitteratur.	
Kilde:	LexicoNordica 5, 1998, s. 169-171	
URL:	http://ojs.statsbiblioteket.dk/index.php/lexn/issue/archive	

© LexicoNordica og forfatterne

Betingelser for brug af denne artikel

Denne artikel er omfattet af ophavsretsloven, og der må citeres fra den. Følgende betingelser skal dog være opfyldt:

- Citatet skal være i overensstemmelse med „god skik“
- Der må kun citeres „i det omfang, som betinges af formålet“
- Ophavsmanden til teksten skal krediteres, og kilden skal angives, jf. ovenstående bibliografiske oplysninger.

Søgbarhed

Artiklerne i de ældre LexicoNordica (1-16) er skannet og OCR-behandlet. OCR står for 'optical character recognition' og kan ved tegngenkendelse konvertere et billede til tekst. Dermed kan man søge i teksten. Imidlertid kan der opstå fejl i tegngenkendelsen, og når man søger på fx navne, skal man være forberedt på at søgningen ikke er 100 % pålidelig.

Franziskus Geeb

Laurén, Christer, Johan Myking, Heribert Picht: *Terminologi som vetenskapsgren*, Lund: Studentlitteratur 1997.

Bogen, som ser sin opgave i at "diskutera terminologins och lingvistikens relation till varandra" (4. omslag), prøver at løfte denne opgave på 293 sider og 11 kapitler med bidrag fra i alt fem autorer. – Terminologi defineres omfattende i bogen som "interdisciplinært udviklet videnskab, hvis forskningsgenstand på den ene side er genstanden og begrebet samt deres repræsentationsformer og relationerne imellem disse – og på den anden side deres systematiske fremstillinger og disses anvendelser inden for mange forskellige vidensområder" (59). Terminologiens hovedområder er dermed i følge bogen videnskabs- og erkendelsesteori, semiotik, datalogi og informatik, vidensteknik, standardisering og terminologiplanlægning, information og dokumentation samt alle fagområder (53). – Interessant men uforståeligt i denne definition er, at terminologien (som videnskab?) åbenbart ikke bare omfatter begrebsteorien/genstandsteorien, men også konkret viden fra mange forskellige fagområder. I denne definition bliver dermed terminologividenskabets teoretiske grundlag (begreb, genstand) blandet sammen med terminologividenskabets forskningsgenstand (terminologier fra fagområder). Dette definitionsforsøg virker derfor mere som resultatet af en brainstorming om terminologi "an sich" end som grundlag for en videnskabsdefinition.

Definitionen bliver ikke mindre problematisk af, at der i bogen indføres og bruges mange fagtermer fra metaleksikografi, terminologividenskab og ikke mindst lingvistik, som åbenbart forudsættes som bekendt, og – hvad der er endnu mere problematisk – åbenbart forudsættes som ikke kontroversiel, altså uden videnskabelig uenighed i deres anvendelse. Da bogen dog uden videre forklaring, diskussion eller i det mindste bemærkning bruger leksemer som "termbank", "vidensbank" og "ordbog", må læseren gå ud fra, at det i autorernes univers er uproblematisk at bruge disse omstridte leksemer, hvilket selvfølgelig gør definitionen af terminologividenskab ganske nemt.

På samme nemme måde vælger autorerne begrebsmodellen som forklaringen på forholdet mellem sprog og indhold, da dette efter bogens mening har en god anvendelighed i de praktiske terminologiske opgaver (48, 96). Grundlaget for at vælge denne model synes dermed at være stærkt usuel, men i betragtning af bogens erklærede mål give en

videnskabsdefinition af terminologividenskab kan dette næppe være nok. At der i forskellige definitionsforsøg derudover bruges normer (DIN, ISO, Ö-Norm) i argumentationen gør disse argumentationer ikke mere overbevisende. Lingvistiske eller – og det er jo tilfældet ved diskussionen af det sproglige tegn – sprogfilosofiske argumentationer kan nok ikke føres på baggrund af normerede, standardiserede udsagn fra tekniske standardiseringsorganisationer. Samme problematik gør sig gældende ved gentagne citater fra "Politikkens filosofileksikon", som utvivlsomt kan være en god kilde til første information, men som næppe kan danne grundlag for at argumentere for det filosofiske grundlag i terminologi som videnskab. Trods mange forsøg kommer bogen dog ikke frem til det afgørende sprogfilosofiske spørgsmål, hvordan viden repræsenteres i den menneskelige forstand og hvilken rolle sproget her har. Dette er dog det centrale spørgsmål, hvis afgørelsen skal træffes, om begrebet som en ikke-sproglig tanke-/tænke-enhed er til stede, eller om det duale tegn af bl.a. Saussure skal fortrækkes. Bogen bliver – på trods af dens intention at give bl.a. denne del af videnskabsdefinitionen – svaret skyldig.

Empiriens rolle i dette definitionsforsøg er åbenbart lille, og det må anses som legitim i en teoretisk diskussion. Hvis empirien dog kommer til anvendelse i "Terminologi som vetenskabsgren" (131) nævnes det empiriske grundlag knapt nok, men definitionen eller beskrivelsen af materialet (ordlister) mangler. Læseren har dermed kun ringe mulighed for at efterprøve eller forstå de konklusioner, som empirien her skal give argumenter for. Endnu mere uforståelige bliver de empiriske undersøgelser i denne bog, når de henviser til "Svenska Akademiens Ordlista" og "Ordbog over det danske sprog" som ikke kan regnes til det område, som terminologividenskabet per dets egen definition beskæftiger sig med.

Positive træk i denne bog finder læseren f.eks. i kapitel 7, hvor Anita Nuopponen udvider sin Ph.D.-afhandling fra 1994 med nye træk omkring begrebsrelationer (eller er det leksemrelationer?). – Diskussionen af terminologividenskab versus lingvistik bliver igen optaget i kapitel 9, men her mangler – som så mange andre steder i bogen – en hensyntagen til den omfattende lingvistiske og metaleksikografiske litteratur omkring dette emne. Desuden bliver denne diskussion endnu mere problematisk på grund af den klare grænse, som autoren åbenbart sætter mellem fagsprog og almensprog. Om denne klare grænse kan trækkes på en sådan hård måde er i forskningen ikke entydig afgjort, og det skulle i det mindste nævnes og helst problematiseres her. Desuden har autoren til dette kapitel glemt at henviser på de forskellige forskningsresultater på dette område, og læseren må dermed føle sig

frem til autorens standpunkt. Dette standpunkt er dog af afgørende betydning, da forskellen mellem termini/fagsprog og leksemer/almensprog er et væsentligt grundlag for kapitlets argumentation.

Åbenlyst bliver misforståelserne i kapitel 11. Her opbygges det kendte, uproduktive scenario med leksikografi og fagleksikografi kontra terminografi og terminologi som går ud på, at leksikografi åbenbart er en informationsteoretisk minimalløsning mens terminologi leverer de mere anvendelige produkter. Interessant i denne diskussion er, at autoren til dette kapitel fra starten per definition udelader at tage hensyn til fagleksikografien og dermed sammenligner almensproglig leksikografi med terminologi. Derfor undrer det næppe, at autoren ligeledes ikke tager hensyn til den omfattende metaleksikografiske litteratur omkring leksikografi og fagleksikografi. Diskussionen om "fagordbog" eller "semantiske oplysninger" etc. kan dermed ikke anses at være bred nok og lever ikke op til bogens oprindelige mål at bl.a. belyse forholdet mellem lingvistik og terminologi(-videnskab). På samme vis står det åbenbart ikke klart for autoren/autorerne af kapitel 11, at mange trykte fagordbøger (af meget varierende kvalitet) er direkte udtræk fra terminologisk orienterede databaser, og at leksikografiens metode og teori ikke kan udledes af få trykte ordbøgers kendetegn alene. Med andre ord kan ikke enhver ordbog bruges til at aflede leksikografiske principper, bare fordi et forlag eller en boghandel kalder produktet på hylden en ordbog!

"Terminologi som vetenskapsgren" er desværre på mange måder ensidig, og bogens argumentation kan ofte på grund af manglende definitioner ikke efterprøves og forstås. Bogen mangler den røde tråd, og allerede nævnte og fremstillede argumentationer optræder flere steder i bogen, dog med forskellige resultater. Budskabet, som skulle være at definere og argumentere for terminologi som videnskab, bliver ikke fremstillet entydigt. Derimod virker "Terminologi som vetenskapsgren" som en samling af forskelligartede artikler omkring terminologividenskab, som frem for alt i diskussionens bredde men også i dens resultater er yderst forskellige. Lingvistiske og metaleksikografiske tanker og forskningsresultater spiller næsten ingen rolle i bogen, men som de to store og altafgørende naboer til terminologi som videnskab kan en definition af terminologividenskab næppe leve uden dem.